

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Романюк Надії Василівни
на тему: «Трансформація регіональної освітньої мережі: маркетинговий
підхід», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата
економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - Розвиток продуктивних сил і
регіональна економіка

Актуальність теми дослідження. Розвиток України та її регіонів відбувається за умов розбудови інформаційного суспільства, орієнтованого на підвищення якості життя населення, проведення соціально-економічних змін, здійснення трансформації сучасної освіти через створення сучасного та безпечного цифрового освітнього середовища, що забезпечує формування цінності до саморозвитку та самоосвіти шляхом поновлення інформаційно-комунікаційної інфраструктури, постійного, неперервного розвитку знань до рівня, який відповідає дійсним та майбутнім потребам споживачів; розвитку партнерських взаємовідносин між учасниками мережі на засадах маркетингу взаємодії з приводу спільного використання чи обміну знаннями, активами, ресурсами, інформацією та технологіями. Мережева взаємодія в освіті сьогодні стає сучасною високоефективною інноваційною технологією, яка дозволяє освітнім установам не тільки функціонувати, а й динамічно розвиватися.

Таким чином, представлена до захисту дисертаційна робота здобувача Романюк Надії Василівни на тему: «Трансформація регіональної освітньої мережі: маркетинговий підхід» з цих позицій є своєчасною і актуальною. У дисертаційній роботі автором подано нове вирішення наукового завдання, пов'язаного із розробленням теоретичних зasad та науково-прикладних положень трансформації регіональної освітньої мережі на основі маркетингового підходу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематики наукових досліджень Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. За темою «Використання маркетингових інструментів для забезпечення сталого розвитку

територій» (державний реєстраційний номер 0112U000321), автором здійснено аналіз теоретичних аспектів маркетингового підходу до формування конкурентних переваг регіональних закладів вищої освіти. За темою «Трансформація системи регіональних ринків на основі маркетингового підходу» (державний реєстраційний номер 0117U004713), дисертантом розроблені теоретичні аспекти застосування мережевого підходу до розвитку регіональних ринків; проаналізовано вплив чинників зовнішнього середовища на трансформацію регіональних освітніх мереж; розроблено концепт трансформації регіональної освітньої мережі Чернівецької області на засадах маркетингу взаємодії.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертациї, їх достовірність та повнота. Аналіз дисертації, автореферату, фахових та інших наукових публікацій Романюк Надії Василівни дозволяє зробити висновок про те, що отримані наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими і достовірними. Високий ступінь їх обґрунтованості базується на глибокому аналізі теоретичних положень, що стосуються предмету дослідження; цілісній предметно-змістовній структурі дисертації; логічному, послідовному і узгодженному матеріалу; наявності необхідної сукупності теоретичних і прикладних завдань, що підлягають вирішенню; використанні відповідним чином обробленої та проаналізованої статистичної інформації.

Аргументованість наукових положень дисертації забезпечена використанням у процесі дослідження офіційних даних Державної служби статистики, Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, нормативно-правових актів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, результатів експертних оцінок і маркетингових досліджень.

Достовірність дослідження визначається значною кількістю опрацьованих літературних джерел (496 найменувань), використанням низки загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, фундаментальних положень регіональної, цифрової та мережової економіки, маркетингу, результатів досліджень сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених різних галузей знань, в яких висвітлені

актуальні проблеми розвитку мережевої освіти, застосування сучасного маркетингового підходу при трансформації регіональної освітньої мережі.

Таким чином, можна стверджувати, що дисертантом за результатами дослідження аргументовано й досягнуто поставлену мету – обґрунтовано теоретичні засади та розроблено науково-прикладні положення щодо трансформації регіональної освітньої мережі на основі маркетингового підходу.

Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій. Найважливіші результати дослідження, які отримані дисертантом самостійно, можна звести до наступного. Дисертантом у дослідженні:

сформульовано авторський підхід до трансформації регіональної освітньої мережі на основі маркетингового підходу, що дає можливість створення принципово нового інтегрованого освітнього простору регіону, який передбачає навчання протягом усього життя та дозволяє актуалізувати місію, цілі, завдання та ключові характеристики вузлів регіональної освітньої мережі;

визначено зміст поняття «регіональна освітня мережа» як контраверсійного об’єднання бенефіціарів регіонального ринку знань, що вступають у взаємодію задля створення, оновлення та дифузії знань, мають довгострокові партнерські зв’язки, а процес управління здійснюється на партисипативній, колективній і рівноправній основі, що сприятиме розвитку економіки регіону;

удосконалено підхід до аналізу чинників зовнішнього середовища, виокремлено міжнародні та технологічні чинники, які змінюють природу та якість взаємодії учасників регіонального ринку знань та визначено основні загрози та можливості, які необхідно враховувати при трансформації регіональних освітніх мереж;

проаналізовано розвиток регіональної освітньої мережі, яка передбачає визначення структури ринку освітніх послуг регіону, аналіз кількісних показників вузлів «освіта», «інновації», «інформації й комунікацій», «влада», «бізнес», «культура», «стейкхолдери» та діагностовано проблеми їх розвитку на прикладі регіональної освітньої мережі Чернівецької області;

обґрунтовано підхід до формування професійно-освітніх кластерів у регіонах як особливої неформальної мережі взаємопов'язаних комплементуючих суб'єктів, що дозволить побудувати модель професійно-освітнього кластера «Чернівці навчаються» та визначити успішні освітні стартапи задля розвитку економіки регіону.

обґрунтовано доцільність трансформації регіональної освітньої мережі на засадах маркетингу взаємодії, що сприятиме максимальному задоволенню потреб регіональної економіки у фахівцях на основі органічної взаємовигідної довгострокової взаємодії основних «акторів» регіонального ринку знань і партнерських взаємовідносин між вузлами освітньої мережі;

проаналізовано розвиток регіональних освітніх мереж у регіонах України, який передбачає систематизацію основних параметрів економічного, соціального, освітнього, інноваційного, ринкового, інфраструктурного потенціалу регіону, та дозволяє провести міжрегіональне порівняння, ідентифікувати взаємозв'язки між окремими вузлами регіональної освітньої мережі;

у загальному зарубіжний досвід щодо практики впровадження концепції маркетингу взаємодії в організацію освітніх мереж, що дозволило встановити найбільш поширені формати, засоби та інструменти, які можуть бути імплементовані в політику соціально-економічного розвитку регіонів України для закріплення концепції знаннєвої економіки в регіональних програмах та формування системи навчанням протягом життя;

запропоновано концепт трансформації регіональної освітньої мережі на засадах маркетингу взаємодії, що дозволяє на прикладі Чернівецької області сформувати пропозиції з позиціонування регіону як освітнього хабу.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Висновки, науково-методичні підходи і практичні рекомендації, а також відповідні елементи наукової новизни достатньо повно викладені у 13 публікаціях. Основні положення дисертації були належним чином апробовані на науково-практичних конференціях. Отже, якість, кількість і обсяг наукових праць, опублікованих автором, відповідають рівню дисертації на

здобуття наукового ступеня кандидата наук, їх зміст за тематичною спрямованістю і сутністю відповідає спеціальності 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, авторефератом, опублікованими працями дає підставу вважати їх зміст ідентичним.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота відповідає встановленим вимогам, має необхідну структуру: анотація, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана у науковому стилі, її зміст викладено з дотриманням чіткої логічної послідовності. Основні результати представлено у таблицях, графічному матеріалі, висновках. Автореферат дисертації в повній мірі відображає зміст основних положень дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації. Високо оцінюючи обґрунтованість наукових положень і висновків дисертації, їх достовірність і новизну, слід вказати на деякі дискусійні положення дисертаційного дослідження:

- 1) В роботі підрозділі 1.3 слід було б більш розгорнуто продемонструвати напрацювання інших авторів щодо існуючих методик дослідження регіональної освітньої мережі, враховуючи існуючі критерії та математичні інструменти дослідження. Це дозволило б більш обґрунтовано підійти до вибору релевантних показників для оцінки РОМ.
- 2) В табл. 1.1 с. 38-39 «Особливості мережевої економіки на регіональному ринку знань та в регіональній освітній мережі» автором представлено та обґрунтовано закони, які певним чином впливають на розвиток регіональної освітньої мережі. Але доцільно було б обґрунтувати також дію закону попиту і пропозиції на ринку освітніх послуг, що сформувало б стратегічні орієнтири ефективної міжгалузевої та міжрегіональної партнерської взаємодії в підготовці висококваліфікованих кадрів та вирішенню спільних регіональних проблем.
- 3) В дисертації визначено, що системоутворюючим елементом регіональної

освітньої мережі є інформаційно-комунікаційний вузол, який дозволяє організувати взаємодію між учасниками та інтеграцію в національні інформаційні мережі с. 236. Тому в запропонованому концепті трансформації регіональної освітньої мережі с. 215-238 доцільно акцентувати увагу на віртуальному контурі мережі й необхідності формування професійних порталів для інтерактивного спілкування акторів та візуалізувати цей контур на рис. 3.5.

- 4) В таблиці 3.3, а також на с. 214 – автором узагальнено зарубіжний досвід використання різних форматів, засобів та інструментів трансформації освітніх мереж. Але доречно було б продемонструвати можливість впровадження існуючих кращих зарубіжних практик в процесі трансформації регіональних освітніх мереж в українських реаліях.
- 5) В процедурі емпіричного дослідження вузлів РОМ Чернівецької області, що представлена на рис. 2.14 та розкрита на с. 158-188, акцентовано увагу в більшості на двох вузлах «Освіта», «Наука та інновації» з чітким обґрунтуванням і конкретизацією показників, які підлягають аналізу, щодо інших вузлів регіональної освітньої мережі «Культура», «Інформаційно-комунікаційний», «Стейкхолдери», «Бізнес» аналіз проведений не настільки ґрунтовно. Необхідно було більш чітко обґрунтувати чим викликана така авторська позиція, якщо важливість кожного з вузлів є рівнозначною.
- 6) В підрозділі 3.3 с. 244 автор пропонує створення освітнього кластеру за певними етапами: ініціація, аналіз, організація, функціонування. Але, доцільно конкретизувати, хто виступає в ролі інтегратора такого кластеру; визначити технологічну платформу, яка буде об'єднувати учасників кластеру; обґрунтувати, яким чином буде визначена результативність функціонування новоствореного кластеру.

Вищевказані зауваження не знижують теоретичного та практичного значення дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Загальний висновок

Все вищевикладене дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота Романюк Надії Василівни на тему: «Трансформація регіональної освітньої мережі: маркетинговий підхід», яка представлена до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка, є самостійним, завершеним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності забезпечують вирішення важливого науково-практичного завдання – розроблення теоретичних зasad та науково-прикладних положень трансформації регіональної освітньої мережі на основі маркетингового підходу.

Отже, за своїм змістом, актуальністю, повнотою вирішення поставлених завдань та практичним значенням дисертаційна робота відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року зі змінами і доповненнями, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р. та № 607 від 15.07.2020 р., а її автор – Романюк Надія Василівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економічної кібернетики
та маркетингу Черкаського державного
технологічного університету

O.B. Коломицева

Підпис підтверджую:

Вчений секретар Черкаського державного
технологічного університету

I.B. Миронець

